

KOMMUNINFO

Helsingfors 25.9.2015

8/2015

Ändringar i fråga om brådiskande placering inom barnskyddet 1.1.2016

En del av de bestämmelser i barnskyddslagen som ändrades i samband med den nya socialvårdslagen ska tillämpas från ingången av 2016. Detta brev innehåller information om omedelbar fara som förutsättning för brådiskande placering.

För anställda inom barnskyddet ordnas utbildning den 11 november 2015

Social- och hälsovårdsministeriet ordnar i samarbete med förvaltningsdomstolarna en **riksomfattande utbildning för anställda inom barnskyddet onsdagen den 11 november 2015**. Vid utbildningen koncentrerar man sig på de kommande ändringarna i barnskyddslagen, domstolsprocessen samt bestämmelserna om öppenvård, vård utom hemmet och eftervård. Utbildningen är avgiftsfri.

Utbildningen ordnas i huvudstadsregionen, men det går att delta även via nätet. Närmare information om utbildningen läggs ut på SHM:s webbplats fr.o.m. första veckan i oktober. SHM:s händelskalender: <http://stm.fi/tapahtumat>

Vad innebär omedelbar fara som förutsättning för brådiskande placering?

Faran är omedelbar, om tryggheten av barnets hälsa och utveckling kräver omedelbar vård och omsorg som inte kan ges hemma och/eller med stödåtgärder inom öppenvården.

Ett barn kan placeras i brådiskande ordning, om barnet är i omedelbar fara på grund av att brister i omsorgen om barnet eller andra uppväxtförhållanden allvarligt äventyrar barnets hälsa eller utveckling eller barnet själv allvarligt äventyrar sin hälsa eller utveckling genom att använda rusmedel, genom en brottslig gärning som inte kan anses obetydlig eller genom annat därmed jämförbart beteende.

Brådiskande placering är en säkerhetsåtgärd, som ska användas om barnet är i sådan omedelbar fara att det inte är säkert att lämna det kvar hemma och situationen inte kan tryggas med hjälp av stödåtgärder inom öppenvården.

- Omedelbar fara som en förutsättning för brådiskande placering inom barnskyddet begränsar inte användningen av brådiskande placering endast till sådana situationer där ett barn befinner sig i livsfara eller under omedelbart fysisk hot.
- Även psykiskt våld och annan illabehandling är en grund för brådiskande placering.

- Fara som orsakas av barnet själv genom dess eget beteende bedöms som en helhet.

Vid brådskande placering inom barnskyddet görs ingen straffrättslig bedömning av händelseförloppen, utan i varje situation bedöms behovet av att skydda barnet.

Huruvida omedelbar fara föreligger ska bedömas utifrån de uppgifter som finns tillgängliga när beslutet fattas.

Om ytterligare uppgifter inte kan inhämtas utan att äventyra barnets säkerhet, måste de inhämtas under tiden som barnet är brådskande placerat. Väsentligt för beslutet om placering är om barnet utifrån de uppgifter som finns tillgängliga är i omedelbar fara så att det inte är säkert att lämna barnet kvar hemma. Barnets egen berättelse om fara ska tas på mycket stort allvar.

Om grunderna för brådskande placering gäller omsorgen om barnet och barnets uppväxtförhållanden är det sannolikt att alla barn som bor i familjen är i omedelbar fara.

Barnskyddet får inte alltid genast information om händelser på basis av vilka man kan bedöma att ett barn är i omedelbar fara. Exempelvis uppgifter om att ett barn har allvarliga rusmedelsproblem kan komma in med viss fördröjning, eller ett barn kanske vågar berätta om våld eller hot först en lång tid efter att händelserna ägt rum. För bedömningen är det väsentligt huruvida situationen fortsättningsvis är sådan att det inte är säkert för barnet att bo hemma och det omedelbart behöver vård och omsorg.

Exempel på situationer där man kan bli tvungen att använda sig av brådskande placering:

- På grund av akuta rusmedelsproblem eller akuta mentala problem klarar föräldern/föräldrarna inte av att ansvara för den vård och omsorg som barnets ålder förutsätter.
- Föräldrarna är berusade, i psykos eller föräldrarnas funktionsförmåga är väsentligt försvagad av någon annan orsak.
- Ett litet barn är hemma utan någon lämplig vårdare eller barnet hittas vandrande omkring ensam ute.
- En mamma lämnar sitt nyfödda barn på sjukhuset.
- Barnets grundläggande behov försummas allvarligt, t.ex. genom att barnet är undernärt, hälso- eller sjukvård som är nödvändig för barnet försummas, i bostadens säkerhet finns allvarliga brister som man inte vill reparera eller barnet tigger eller stjälar mat, trots att familjen får ekonomiskt stöd.
- Det förekommer våld mellan föräldrarna och mamman eller pappan vill inte åka med barnen till ett skyddshem.
- Ett barns eller tonårings eget beteende (t.ex. självdestruktivitet, en allvarlig brottslig gärning eller rusmedel) äventyrar barnets hälsa och utveckling, och barnets situation kan inte omedelbart tryggas genom att erbjuda hälso- och sjukvårdstjänster och/eller socialvårdens öppenvårdstjänster.

- Barnet är placerat som stödåtgärd inom öppenvården, men för att förhindra våldsamhet, rymning eller droganskaffning krävs brådskande placering och användning av begränsande åtgärder.

Brådskande placering kan man bli tvungen att ta till även i situationer där man har tillgång till mindre information eller barnet och föräldrarna är av mycket olika åsikt om situationen.

Exempel:

- Barn som misstänks vara utsatta för våld/sexuellt utnyttjande.
- Ett barn/en tonåring berättar själv t.ex. i skolan, på eftis eller i dagvården att en förälder/föräldrarna misshandlar och/eller utnyttjar barnet/tonåringen sexuellt. Familjen har inte tidigare varit klienter, och det har inte tidigare tagits kontakt angående barnet och familjen.
- Ett barn i skolåldern ber om att få komma bort hemifrån (t.ex. på grund av föräldrarnas beteende eller hälsa eller oro för den egna psykiska hälsan), men föräldern/föräldrarna motsätter sig det.
- Föräldrarna ber om att ett barn i tonåren ska placeras i brådskande ordning på grund av en allvarlig orsak eller flera samtidiga orsaker (t.ex. rusmedelsbruk, tal om självmord, rymning, otillåten frånvaro från skolan). Barnet/tonåringen motsätter sig det.
- Föräldrarna till ett barn under skolåldern misstänks använda droger, men de vägrar genomgå narkotikatest.
- Barnet har försökt begå självmord och skrivs ut från sjukhusvård efter att ha varit intagen några dagar. Barnet mår dock fortfarande psykiskt dåligt, och situationen kan inte tryggas enbart med hjälp av hälso- och sjukvårdens tjänster och socialvårdens öppenvårdstjänster.
- Hemma förekommer våld mellan föräldrarna och mamman eller pappan vill inte åka till ett skyddshem för att skydda sina barn. Våldet riktas inte direkt mot barnen.
- En av barnets föräldrar har upprepade gånger, både i samband med familjegräl och förhandlingar med barnskyddet, hotat att bränna ner huset med familjen i det, men föräldern har inte verkställt sitt hot. Föräldern upprepar sitt hot när man berättar för honom eller henne att det har inletts förberedelser för omhändertagande av barnet.
- Föräldrarna har rusmedelsproblem eller mentala problem och de vägrar ta emot hjälp eller stöd. I familjens situation som helhet har det inte skett någon plötslig, stor förändring, men situationen har pågått så länge att den blivit outhärdlig för barnen, och de behöver omedelbart vård och omsorg utom hemmet för att deras hälsa och utveckling ska tryggas.

I ett beslut om brådskande placering måste det öppet och klart redogöras för den bedömning som ligger till grund för beslutet. Vad har hänt, vad har man dragit för slutsatser av det och varför. Vad är det bästa för barnet, varför är barnet i omedelbar fara. Om det finns endast lite uppgifter eller om de är motstridiga, ska det antecknas varför mera uppgifter inte har kunnat inhämtas i situationen.

Beslut om fortsatt placering, tidsfrister och rätten att få hjälp

I den ändring som gäller beslut om att fortsätta brådiskande placering betonas att det under den förlängda placeringstiden ska dryftas vilka olika alternativ som kan tillämpas i situationen. Samtidigt förtydligas grunderna för beräkningen av de tidsfrister som gäller brådiskande placering.

En brådiskande placering får fortgå i högst 30 dagar. Tidsfristen inkluderar den dag då barnet faktiskt placerades brådiskande. Om beslutet om brådiskande placering fattades före det dygn då barnet faktiskt placerades, inkluderas dagen då beslutet fattades i tidsfristen. Om 30 dagar inte är en tillräckligt lång tid för att behovet av omhändertagande av barnet ska kunna utredas eller tillräckliga stödåtgärder kartläggas, kan det fattas beslut om att den brådiskande placeringen av barnet ska förlängas med högst 30 dagar, under de förutsättningar som anges i lagen.

Exempel 1: Den faktiska placeringen av ett barn sker den 8 juni 2015, så den brådiskande placeringen anses ha börjat den 8 juni 2015. Placeringen upphör senast den 7 juli 2015. Om ett beslut om att fortsätta den brådiskande placeringen behövs och barnet redan är placerat, fortsätter den brådiskande placeringen fr.o.m. den 8 juli 2015 och upphör senast den 6 augusti 2015.

Exempel 2: Man får inte tag i barnet och beslutet om brådiskande placering fattas den 8 juni 2015. Barnet placeras faktiskt den 10 juni 2015. Den brådiskande placeringen anses ha börjat den 8 juni 2015. Placeringen upphör senast den 7 juli 2015. Om ett beslut om att fortsätta den brådiskande placeringen behövs och barnet har rymt från platsen för vård utom hemmet (man får tag i barnet och det placeras faktiskt den 10 juli 2015), ska beslutet om brådiskande placering fattas den 8 juli 2015. Då fortgår den brådiskande placeringen fr.o.m. den 8 juli 2015 och upphör senast den 6 augusti 2015.

Ändringen i barnskyddslagens 39 a § om utredning av de delaktigas åsikt är också en förtydligande ändring. Genom bestämmelsen vill man i större grad än tidigare betona hur stor betydelse information och erbjudande om hjälp har i samband med brådiskande placeringar.

Även i situationer där sådana som är delaktiga inte har nåtts innan den brådiskande placeringen genomförs, ska de informeras om den brådiskande placeringen så snart som möjligt efter händelsen och ges möjlighet att lägga fram sin åsikt om ärendet. Samtidigt ska personen ges information om sin rätt att få hjälp och sådana tjänster som det föreskrivs om i lagen.

Ytterligare information

Regeringsråd Lotta Hämeen-Anttila, tfn 0295 163 406, förnamn.efternamn@stm.fi
Regeringssekreterare Annika Juurikko, tfn 0295 163 242, förnamn.efternamn@stm.fi

SÄNDLISTA:

Kommunerna
Regionförvaltningsverken
Specialomsorgsdistrikten
Förvaltningsdomstolarna
Sjukvårdsdistrikten
Närståendevårdare och Vänner -Förbundet rf
SOSTE Finlands social och hälsa rf
Talentia rf
Folkpensionsanstalten
Riksdagens biträdande justitieombudsman
Institutet för hälsa och välfärd
Finlands Kommunförbund
Socialattachéerna (Stockholm, Genève och S:t Petersburg)

■
SHM:s kommunifon på Internet:
<http://stm.fi/sv/kommuninfo>

